

УДК 821.161.2'373.23

К 73

Віра КОТОВИЧ

МАЛА БАТЬКІВЩИНА ІВАНА ФРАНКА: ОНОМАСТИЧНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті в контексті експлікації ономастичного та лінгвокультурологічного кодів проаналізовано оніми «Нагуєвицького циклу». Розглянуто значення антропонімів **Франко**, **Кульчицька**, **Іван**, ойконіма **Нагуєвичі**, гідронімів **Радичівка**, **Збір**, **Бар**, ороніма **Діл**, мікротопоніма **Гостиславле** та низки інших мікротопонімів Франкового села. Підтверджено думку, що онім є мікротекстом, розшифрування якого демонструє не лише важливу лінгвістичну інформацію, а й культурологічні засади власної назви.

Ключові слова: антропонім, ойконім, гідронім, оронім, мікротопонім, Іван Франко, ономастика, лінгвокультурологія.

Постановка проблеми. Кожна власна назва як своєрідний мовний код володіє величезним лінгвокультурологічним потенціалом. Сьогодні в центрі наукової парадигми стоїть людина – її «дух, наука, думка, воля». Як стверджував ще В. фон Гумбольдт, мова та духовні сили людини розвиваються не окремо одне від одного й не послідовно, а формують монолітну інтелектуальну цілісність. Народ створює свою мову як знаряддя людської діяльності, дозволяючи їй вільно вийти зі своїх глибин, і при цьому шукає та знаходить щось абсолютно реальне, щось нове і вище; а досягаючи його на шляхах поетичної творчості і філософських передбачень, здійснює зворотний вплив на свою мову [7, 44]. Людина називає себе («Я – син народа, що вгору йде...»), називає іншу людину («и нарекоша имя ему в крещеньи *Андреянь*, а княжее *Святославъ*»), іменує свою осаду («а Щек сидів на горі, яка нині зветься *Щековицею*»), свою воду («*Дунаю-Дунаю*, чому смутен течеш?»), свою зірку («Я для неї зірву *Оріон* золотий»). І в тій номінації – не лише слово, але й дух, бо «споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог» [11, 231].

Мета нашої розвідки – розглянути семантику та лінгвокультурологічне значення власних назв, пов'язаних з постаттю велета духу, подвижника української мови, літератури, науки – Івана Франка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що онімний простір і Франкової творчості, і Франкового життя був об'єктом вивчення багатьох учених: Л. Белея, Г. Бучко, Д. Бучка, Я. Закревської, Н. Колесник, Т. Наумової, Л. Полюги, О. Сколоздри, Н. Сокіл, О. Стрижака, З. Франко та ін. Він

цікавив і самого письменника. Праця «Причинки до української ономастики» – це, по суті, фундамент, на якому згодом побудовано велику галузь мовознавчої науки – антропоніміку; найвідоміша Франкова метафора закодувала в собі ойконім *Борислав*, а в «Квестіонарі до збирання місцевих переказів» учений писав: «У нашій країні нема такого села і такого кута, ліса, болота, озера чи потоку, щоб з ним не в'язалася якась назва і якийсь тлумачення тої назви. Зібрання і списання тих локальних місцевих назв і їх народних тлумачень може кинути багато світла і на розвій нашої народної душі та психології, і на мислення поодиноких сіл та місцевостей» (Фр.-Гн., 1).

Виклад основного матеріалу. «Імена і прозвища, якими відрізняються люди між собою, здавна признані немаловажним матеріалом як для філолога для пізнання самої структури язика, так і для історика та етнолога, – так розпочинає Іван Франко свої «Причинки...», – а далі ніби дорікає читачеві, цитуючи Альберта Гайнца, – «...» чоловік у своїм ім'ю має такого товариша на все життя, ... якого значення дуже часто не знає» (Фр., т. 36, с. 391). Долаючи неймовірно складний шлях, який випав на долю творця нашої культури кінця ХІХ – початку ХХ ст., і виконуючи при цьому титанічну працю, що була під силу лише генієві, Іван Франко послідовно працював над виконанням програми європеїзації української культури й науки. Щоб якось ліквідувати ту прірву, що існувала між Україною і світом, він буквально інформативно насичував національну культуру новими ідеями, напрямками, моделями [2, 85 – 86]. Ономастика, фундамент якої вчений заклав 1906 року, в Україні почала успішно розвиватися лише від середини ХХ ст. Сьогодні щораз більшої популярності набувають ономастичні дослідження, здійснювані в тісній взаємодії з етнологією, етнопсихологією, когнітивістикою, еколінгвістикою тощо. Ми ж розглянемо знакові антропоніми (прізвища, імена) та топоніми (ойконіми, мікротопоніми, гідроніми, ороніми) Франкового краю в лінгвокультурологічному аспекті.

Прізвища. Питання етимології власного прізвища Іван Франко у своїх працях не торкався. Одні дослідники припускають, що родина Франка по батькові походила від зукраїнізованих німецьких колоністів [6, 51] (наводять при цьому уривок із листа до Уляни Кравченко: «У мені (так само, як і в Вас) є кавалочок німця, а Ви знаєте, що як німець хоче щось в'яснити, то зараз мусить стати незрозумілим» (Фр., т. 48, с. 372), інші категорично заперечують таке припущення і доводять винятково українське його походження [4].

Як би там не було, але в основі прізвища *Франко* лежить етнонім (етнофоронім) *франк*. *Франки* (лат. *Franci*, франц. *Francs*, нім. *Franken*) – західногерманські племена (хамави, бруктери, усибети, тенктери, сугамбри та ін.), об'єднані в племінний союз, уперше згадані у римських джерелах із середини ІІІ ст. (СИЭ, 261). За «Етимологічним словником української мови», «група західногерманських племен»; – р., болг. *Франки*, бр. *Франкі*, ч. *Frankove*, слц. *Frankovia*; запозичення з французької мови; фр. *franc* «франк, представник племені франків», пов'язане з фр. ст. *franc* «вільний» і далі через слат. *Francus* «франк» з

двн. *Franko*, дангл. *Franca* «тс.»; назва Франції – *France* первісно означала «країна франків» (ЕСУМ, VI, 127). Отже, етнонім *франк* дав назву хороніму *Франція*; його сліди збережені в багатьох ойконімах: у назвах міст *Франкенхаузен*, *Франкентполь*, *Франкфурт-на-Майні*, *Франкфурт-на-Одері*. Прізвище *Franck / Frank / Франко* носило багато відомих особистостей, як-от: німецький філософ-містик, богослов Себастьян *Франк*, французький композитор й органіст Сезар *Франк*, німецько-американський фізик Джеймс *Франк*, австрійський і шведський архітектор Йозеф *Франк* та багато інших. Така власна особова назва зафіксована в документах Галичини XV – XVIII ст. Прізвище *Франко*, яке зараз налічує в Нагуєвичах до 40 носіїв, за даними Йосифінської та Францисканської метрик, у селі засвідченим не було, але побутувало в чотирьох селах Галицької частини Бойківщини (35 носіїв), включаючи й Озимину Самбірського повіту, звідки, за відомостями сина Івана Франка – Тараса, Франки переселилися; побутувало таке прізвище й на Буковині, Закарпатті, Опіллі, Західному Поділлі [1, 160]. Зважаючи на те, що *Franko* по-італійському означає «відверто, щиро, сердечно», «безплатно, тобто вільно», О. Стрижак відносить прізвище *Франко* «до групи прізвищ вільнолюбносемантичного наповнення», що прийшли до нас з ідеєю волі, відвертості, щирості й сердечності з романського світу, але політико-географічно – через світ австро-германський» [14, 227]. Дуже вдала, як на наш погляд, лінгвокультурема – «прізвище вільнолюбносемантичного наповнення», як і Тарас – ім'я «наповнення бунтарськосемантичного».

Ще один антропонім Франкового світу – *Кульчицькі*. Мати Івана Франка, збідніла українська шляхтянка Марія Кульчицька, народилася в сусідньому з Нагуєвичами селі Ясениця-Сільна. Прізвище *Кульчицька* дісталось їй від спадкоємців давнього шляхетського роду із села Кульчиці на Самбірщині. У таких селах, як Явора, Ільник, Турка, Бачина, Сілець, Гординя, Городище, Лука, Велика Білина, Бережниця, Блажів, Ясениця, Кропивник, Монастирець, Кульчиці, Комарники, Терло, Крушельниця, Топільниця, Ортиничі, Корчин, вели власні господарства селяни, які здавна гордились своїм княжо-боярським і лицарсько-шляхетським родовим походженням [3, 83]. Франко зберіг найтепліші спогади не лише про матір, але й про брата матері, Павла *Кульчицького*, шляхтича «загонового», який за 10 днів навчив малого Івана читати по-українськи.

Імена. Найстаршого з дітей Марії *Кульчицької* та Якова *Франка* названо *Іваном*, очевидно, на честь діда по батьковій лінії. Звичай давати дитині дідове ім'я був у Галичині, а особливо на Бойківщині, частим і дуже почесним. Окремі дослідники стверджують, що Франко народився не 27, а 25 серпня – «на серпневого *Івана*», про що говорив своєму шкільному товаришеві Карлові Бандрівському. 27 серпня його хрещено і саме дату хрещення записано як дату народження [6, 57]. У дитинстві, десь до п'ятирічного віку, Франка іменували (особливо мати) *Мироном*. Потім це ім'я не раз з'являтиметься у творах письменника («Малий Мирон», «Під оборогом», «Оловець», «Schunschreiben», «Грицева шкільна наука», «Борис Граб», «Отець-гуморист» «Пироги з черниціями», «Гава») та поміж багатьма його псевдонімами (Мирон, Мирон Сторож, Мирон

Ковалишин та ін.). *Мироном* Франка не хрестили, правдоподібним є інший родинний переказ: *Івана* в побуті називали *Мироном*, щоб уберегти від смерті в ранньому віці. Перша дружина Якова Франка та його дочка – єдина дитина від першого шлюбу – померли. І коли в досить пізньому віці в нього народився первісток-син, батько дуже боявся його втратити. Тож сім'я вдалася до поширеного серед східних християн звичаю – спроби «ошукати смерть»: сина називали вдома інакше, ніж записано у церковній метриці, вірячи, що смерть, коли прийде забирати дитя, не зможе його знайти [6, 59].

Ім'я *Іван*, д.євр. *Yōchānān, Yəhōchānān* – «Ягве (Бог) змилосердився», «Ягве (Бог) помилував» (буквально: Божа благодать; дар богів) (ВІЛ, 61) – найпопулярніше чоловіче ім'я в минулому, до того ж не тільки в Галичині. На теренах України І. Трійняк нарахував 342 розмовні варіанти цього імені (Тр., 143 – 145). Франка в дитинстві звали *Івасем, Іваськом, Іванком, Ясем*. За даними Францисканської (1819 – 1820) метрики, у Нагуєвичах на початку ХІХ ст. активно функціонувало трохи більше десяти імен в офіційному, усіченому чи усічено-суфіксальному варіантах: Сень (5 фіксацій), Гнат (5), Косць (6), Нікола / Ніколай (8), Яць / Яцко (9), Петро (9), Юрко (10), Олекса / Лесь (12), Андрусь (12), Стефан (15), Міхал (15), Федь / Федьо / Федко (21), Василь (24), Гринь / Гриньо (25) і найбільше – *Іван / Івась* (59 фіксацій) [1, 159].

У сім'ї Якова Франка та Марії Кульчицької було п'ятеро дітей. Крім Івана, народилися Тетяна, Захар, Онуфрій, Юліанна. У сім'ї Івана Франка та Ольги Хоружинської дітей було четверо: Андрій, Тарас, Петро, Анна. Сьогодні важко встановити мотиви, за якими Франки (як старші, так і молодші) іменували інших своїх нащадків. Припускаємо лишень, що Тараса, народженого, як і Тараса Шевченка, 9 березня, було названо на честь Великого Кобзаря.

Ойконіми / мікротопоніми. Народився Іван Франко в селі *Нагуєвичі* Самбірського округу (з 1867 р. – Дрогобицького повіту). Він першим почав збирати матеріал з історії, етнології, топографії, демонології, фольклору та етнографії свого села, опрацьовувати та залучати його до своїх літературно-публіцистичних творів [9, 10]. Франко ретельно записував легенди *Нагуєвич* та присілку Слобода, де стояла батьківська хата та кузня: «Поконець села *Нагуєвич* є на сугорбі з двох боків, обточенім річкою Баром, невеличкий присілок Слобода, або Нове село. Присілок сей повстав уже за австрійських часів. Давнійше на тім сугорбі стояв укріплений замок, котрий так само, як і ціле село, звався Башево, чи Дашево» [9, 78].

Р. Горак, зіставляючи між собою легенди та історичні документи, виводить ще довший ряд попередників теперішніх *Нагуєвич*: Незначичі – Сольне (Сільне) – Бишів (Башів, Башево) – Грушатичі – *Нагуєвичі* [5, 6]. Фігурує в низці досліджень і прізвище пана С. Нагуєвського, який нібито перейменував Башево на Нагуєвичі.

Документальні свідчення про поселення беруть початок від ХV ст.: 1424 р. (SG, VI, 880); 1430 р. – *Nahnyowicze* (AGZ, XI, 397); 1515 р. – *Nahoyowycze*

(*ŹDź*, 140); 1565 р. – *Nahoiowicze* (ЖУР, I, 292); 1785 – 1788 pp. – *Nahujowice* (ЙМ, 206); 1855 р. – *Nahujowice* (Кум., 38); 1907 р. – *Nahujowice* (Sk., 175).

Отже, якщо на землі теперішніх *Нагуєвич* і справді були Незначичі, Сольне (Сільне), Бишів (Башів, Башево), Грушатичі (припускаємо, що Грушатичі – прототип Нагуєвич, художній витвір Івана Франка у повісті «Великий шум»), то це були інші поселення (хутори, висілки, замки, осади), що, занепадаючи, змінювали свою назву, перейменовувалися. Тож погоджуємося з думкою, що назвою теперішніх *Нагуєвич* була *Нагойовичі*, у якій відображено патронім на **-овичі** (*Нагойовичі* – «рід чи піддані *Нагоя*»). *Нагой* (Мор., 133) – слов'янська автохтонна відкомполітна або відапеліативна власна особова назва [див. ще 15, 52].

Мікротопоніми Нагуєвич відбивають у собі цілісну лінгвістично-географічну історію села. Деякі з них, як-от: гора *Могила*, ліс *Дубники*, ліс *Тернавка*, хребет *Діл* та ін. – були записані самим Іваном Франком [9, 20 – 21]. 42 назви мікрооб'єктів Нагуєвич зафіксовано в нещодавно виданій праці «Дрогобиччина: свідки епох» [12]. 162 назви берегів, вирів, доріг, кутів села, криниць, лісів, орних та неорних полів, пасовищ, сінокосів, чагарників тощо ретельно зібрані відомим істориком Г. Дем'яном [8], систематизовані та науково опрацьовані в статті Н. Сокіл «Мікротопоніми Франкового села» [13]. У науковій розвідці дослідниця висновкує, що мікротопонімікон *Нагуєвич* містить у собі етнокультурні елементи, що чітко відтворюють зв'язок людини з простором, виражає всі форми людського буття [13, 104]. До здійсненого дослідження додамо, що відантропонімі мікротопоніми *Нагуєвич*, тобто такі, в яких збережено власну назву людини, яка володіла, доглядала, обробляла певний об'єкт, мотивовані церковно-християнськими іменами (ліс *Іванівська Дебра*, сінокіс *Микитичова Дебра*, криниця *На Петруньковім*) та відапеліативними власними назвами: поле *Хом'якова Дебра* (особова назва *Хом'як* (Демч., 123) + **-ов-а**); пасовище, сінокіс, потік *Шушиів* (особова назва *Шуши* (Вес., 170), *Szysz* (SSNO V, 268) + **-ів**), горб *Чаплівська Гора* (особова назва *Чапля* (Туп., 421) + **-івськ-а**). Ці антропоніми на момент фіксації мікротопонімів могли вже перейти в розряд прізвищ, до прикладу: у 80-х роках ХХ ст. прізвище *Чапля* було найпоширенішим у Нагуєвичач (263 носії) [1, 159].

Однак найбільший інтерес становить мікротопонім *Востиславле* (*Остиславле*) [13] / *Гостиславле* [12]. По-перше, цю назву мотивовано прадавнім слов'янським композитним іменем *Гостиславъ* (пор. ще *Гостирадъ*) (Мор., 63) з компонентами *Гост(и)-* 'гість', 'гостити' (Худ., 19) і *-славъ* 'слава', 'похвала', 'честь' (Худ., 21). По-друге, навіть сучасні польові записи свідчать, що утворена вона за допомогою архаїчного суфікса ***-je**: *Гостиславъ* + ***-je** > *Гостиславле* (дворище, поле чи ін.). Можемо беззастережно стверджувати, що заснування дворища сягає давньоукраїнської доби, позаяк на кінець ХІІІ ст. суфікс ***-je** як топонімівірний формант перестав бути продуктивним.

Ще один мікротопонім, згусток глибокої духовності в найвищому й найчистішому її прояві, – урочище неподалік Нагуєвич, джерело, криниця, а

тепер і капличка, де, за численними переказами, понад двісті років тому людям з'явилася Богоматір; «місце, де до людей приходила Мати Божа і де вже сотні літ люди приходять до Неї» [10, 31], – *Ярина*. Походження назви – цілком прозоре: у Б. Грінченка *ярина* ‘яровий хліб, ярові посіви, ярове поле’ з посиланням на народну творчість «Ішла дівка *яриною*, – *ярина* леліє» та на П. Чубинського «Ой орав милий у *ярині*» (СУМ Грінч., IV, 541).

Гідроніми. Мовна архаїка, зазвичай, найбільш послідовно відбивається в гідронімній лексиці. Через Нагуєвичі протікає річка *Радичівка*. У її течію вливають свої води потоки та струмки *Біла Вода*, *Задній*, *Монастирський* (*Монастирний*, *Передній*), *Ріпник* (*Ріпницький*), *Солонський*, *Черемосник* (від діалектного апелятива *черемосник* / *черемошник* «хащі черемхи»), *Шинів*. Далі *Радичівка* пливе до Унятич уже під назвою *Збір* / *Бар* і впадає до Тисмениці Дністровської.

У назві річки *Радичівка* чітко простежується мотив номінації: антропонім Радич – мікротопонім (ліс) Радичів – гідронім *Радичівка*.

Гідронім *Збір* С. Вербич виводить від апелятива *збір* зі значенням ‘збирання, нагромадження води’ (Верб., 32), а *Бар* мотивований українським *бар* ‘мокре місце між горбами’, ‘глибокий урвистий яр’ (Мар., 215), що етимологічно споріднений із псл. **bara* ‘річка, потік’ (Верб., 9).

Невеликими водними об'єктами є вири *Бабіїв Вир* (*Бабіїв* – від особової назви *Бабій*), *Мости*, став *Ясеницький Став*.

Ороніми. «Нагуєвичі – велике село під самими Карпатами, котрі тут називаються *Ділом*» [9, 25]. *Діл* < *діл* ‘гірський хребет; вершина гори – купол гори; гора, яка розділює два села, долини; зелена гора; горб, пригірок; вододіл’ (Мар., 236). За записами, здійсненими Р. Пастухом, зафіксовано паралельну назву *Ділу* – *Сторож* [12, 302], якою у Франковому «Захарі Буркуті» тухольці іменували свій «святий камінь»: «Се був широко звісний Сторож, котрий, бачилось, пильнував входу в тухольську долину і готов був упасти на кожного, хто в ворожій цілі вдирався б до тихого, щасливого закутка» (Фр., т. 16, 33). Паралельними назвами іменується гора *Магура* (< *магура* ‘висока гора’ (СУМ Грінч., II, 396); ‘висока окрема гора; гора’ (Мар., 236) – *Лиса Гора* (ознака за відсутністю лісового покриву). За іменуванням горбів назвотворчі процеси концентруються головню навколо топографічної функції: *Гора*, *Могила*; в атрибутивних словосполученнях додається ознака за місцем розташування (*Середній Горб*), кольором (*Червона Гора*), відношенням до певної особи (*Чаплівська Гора*, *Війтівська Гора*). Останній із названих мікротопонімів, *Війтівська Гора*, відомий ще як *Слобода*, що має у своїй основі апелятив *слобода* (*свобода*) «поселення, жителі якого тимчасово звільнені від повинностей і податків», а потім як *Франківка*, бо саме тут і народився Іван Франко – український Мойсей з печаттю волі і свободи.

Висновки. Власні назви – закодований мікротекст, експлікація якого відкриває багато важливих явищ як з ономастичного, так і з лінгвокультурологічного погляду. «Вільнолюбосемантичне» наповнення прізвища *Франко*, шляхетське походження прізвища його матері – *Кульчицька*; ім'я, у якому збере-

жена давня українська традиція іменувати дитину за іменем діда (дід *Івана Франка* також був *Іваном Франком*), «свободолубосемантичне» наповнення місця його народження – *Слобода*, назва села та назви багатьох мікрооб'єктів, утворені за архаїчними топонімотвірними моделями (деривати на **-ичі**, ***-је**, відапелятивні утворення тощо), – усе це дає підстави стверджувати: прадавня Бойківська земля народила й виплекала Велета людського духу, який, попри десятки інших своїх достоїнств, став фундатором назвознавчої науки. Усвідомлюючи важливість збору, систематизації та збереження кожної власної назви, послуговуючись багатьма реальними онімами у своїх художніх, наукових, публіцистичних творах, Іван Франко високо підніс над Нагуєвицьким Ділом палкий «огонь в одежі слова».

Література

1. Бучко Г. Історична та сучасна українська ономастика : Вибрані праці / Ганна Бучко, Дмитро Бучко. – Чернівці : Букрек, 2013. – 456 с.
2. Бучко Д. Іван Франко – основоположник української антропоніміки / Дмитро Бучко // Іван Франко : дух, наука, думка, воля : [матеріали Міжнародного наукового конгресу, присвяченого 150-річчю від дня народження Івана Франка]. – Львів, 2010. – Т. 2. – С. 85–96.
3. Волчко-Кульчицький І. Історія села Кульчиць і роду Драго-Сасів / Іван Волчко-Кульчицький. – Дрогобич : Відродження, 1995. – 392 с.
4. Горак Р. Іван Франко. Рід Якова / Роман Горак, Ярослав Гнатів. – Львів : Львівський літературно-меморіальний музей Івана Франка, 2000. – 232 с.
5. Горак Р. Легенди Нагуєвич / Роман Горак // Франкова криниця. – Трускавець, 1994. – 15 с.
6. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886) / Ярослав Грицак. – К. : Критика, 2006. – 632 с.
7. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию : [пер. с нем. под общ. ред. Г. В. Рамишвили] / Вильгельм фон Гумбольдт. – М. : ОАО ИГ «Прогресс», 2000. – 400 с.
8. Дем'ян Г. Село Івана Франка Дрогобицького району Львівської області. Мікротопонімічний опис. 36 арк. / Г. Дем'ян // Відділ рукописів ЛНБ ім. В. Стефаника. Ф. 207.
9. «І знову бачу тя, село моє родинне...» (вибрані праці Івана Франка про Нагуєвичі) / [упор., передмова і коментарі Володимира Галика]. – Дрогобич : Коло, 2007. – 144 с.
10. Неопалима Ярина : [фотоальбом] / О. Барадна ; [за ред. Б. Барадного ; фотоіл. І. Фецяка]. – Дрогобич : Коло, 2009. – 64 с.
11. Новий Завіт. – Львів : Свічадо, 2006. – 693 с.
12. Пастух Р. Дрогобиччина : свідки епох : [енциклопедична книга-альбом] / Роман Пастух, Петро Сов'як, Ігор Шимко. – Дрогобич : Коло, 2012. – 488 с.
13. Сокіл Н. Мікротопоніми Франкового села / Наталія Сокіл // Українське літературознавство. – 2009. – Вип. 72. – С. 99–107.
14. Стрижак О. С. Франки (матеріали до «Етимологічного словника етнонімів України») / О. С. Стрижак // Актуальні питання антропоніміки / [відп. ред. І. В. Єфіменко]. – К. : Академперіодика, 2005. – С. 218–229.

15. Федурко М. Оніми Дрогобиччини : лінгвокультурологічний аспект / Марія Федурко, Віра Котович // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Серія : Педагогічні науки. – 2016. – № 1 (303). – Т. II. – С. 70–76.

References

1. Buchko H. Istorychna ta suchasna ukrainska onomastyka : Vybrani pratsi / Hanna Buchko, Dmytro Buchko. – Chernivtsi : Bukrek, 2013. – 456 s.
2. Buchko D. Ivan Franko – osnovopolozhnyk ukrainskoi antroponimiky / Dmytro Buchko // Ivan Franko : dukh, nauka, dumka, volia : [materialy Mizhnarodnoho naukovooho konhresu, prysviachenoho 150-richchiu vid dnia narodzhennia Ivana Franka]. – Lviv, 2010. – Т. 2. – С. 85–96.
3. Volchko-Kulchytskyi I. Istoriia sela Kulchyts i rodu Drago-Sasiv / Ivan Volchko-Kulchytskyi. – Drohobych : Vidrozhennia, 1995. – 392 s.
4. Horak R. Ivan Franko. Rid Yakova / Roman Horak, Yaroslav Hnativ. – Lviv : Lvivskiy literaturno-memorialnyi muzei Ivana Franka, 2000. – 232 s.
5. Horak R. Lehendy Nahuievych / Roman Horak // Frankova krynytsia. – Truskavets, 1994. – 15 s.
6. Hrytsak Ya. Prorok u svoii vitchyzni. Franko ta yoho spilnota (1856–1886) / Yaroslav Hrytsak. – K. : Krytyka, 2006. – 632 s.
7. Gumboldt V. Izbrannye trudy po yazykoznaniiu : [per. s nem. pod obshch. red. G. V. Ramishvili] / Vilgelm fon Gumboldt. – M. : OAO IG «Progress», 2000. – 400 s.
8. Demian H. Selo Ivana Franka Drohobyt'skoho raionu Lvivskoi oblasti. Mikrotoponimichnyi opys. 36 ark. / H. Demian // Viddil rukopysiv LNB im. V. Stefanyka. F. 207.
9. «I znovu bachu tia, selo moie rodynne...» (vybrani pratsi Ivana Franka pro Nahuievychi) / [uporiad., peredmov. i komentari Volodymyra Halyka]. – Drohobych: Kolo, 2007. – 144 s.
10. Neopalyma Yaryna : [fotoalbum] / O. Baradna ; [za red. B. Baradnoho ; fotoil. I. Fetsiaka]. – Drohobych : Kolo, 2009. – 64 s.
11. Novyi Zavit. – Lviv : Svichado, 2006. – 693 s.
12. Pastukh R. Drohobychchyna : svidky epokh : [entsyklopedychna knyha-albom] / Roman Pastukh, Petro Siviak, Ihor Shymko. – Drohobych : Kolo, 2012. – 488 s.
13. Sokil N. Mikrotoponimy Frankovoho sela / Nataliia Sokil // Ukrainske literaturoznavstvo. – 2009. – Vyp. 72. – С. 99–107.
14. Stryzhak O. Franky (materialy do «Etymolohichnoho slovnyka etnonimiv Ukrainy») / O. S. Stryzhak // Aktualni pytannia antroponimiky / [vidp. red. I. V. Yefymenko]. – K. : Akadempriodyka, 2005. – С. 218–229.
15. Fedurko M. Onimy Drohobychchyny : lnhvokulturolohichnyi aspekt / Mariia Fedurko, Vira Kotovych // Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. – Serii : Pedahohichni nauky. – 2016. – № 1 (303). – Т. II. – С. 70–76.

Умовні позначення лексикографічних джерел

Верб. – Вербич С.О. Гідронімія басейну Верхнього Дністра : [етимологічний словник-довідник] / С.О. Вербич. – К. : Пульсари, 2007. – 120 с.

Вес. – Веселовский С. Б. Ономастикон. Древнерусские имена, прозвища и фамилии / С. Б. Веселовский. – М. : Наука, 1974. – 382 с.

ВІЛ – Скрипник Л. Г. Власні імена людей / Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська. – К. : Наук. думка, 1996. – 335 с.

СУМ Грінч. – Словарь української мови : у 4-х т. / [упоряд. з дод. власного матеріалу Б. Грінченко]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1958. – Т. 1 : А–Ж. – 494 с. ; 1958. – Т. 2 : З–Н. – 573 с. ; 1959. – Т. 3 : О–П. – 506 с. ; 1959. – Т. 4 : Р–Я. – 563 с.

Демч. – Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові власні імена в побуті українців XIV–XVIII ст. / М. О. Демчук. – К. : Наук. думка, 1988. – 172 с.

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови : у 7 т. / [редкол. : О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін.]. – К. : Наук. думка, 2012. – Т. 6 : У–Я / [уклад. Г. П. Півторак та ін.]. – 568 с.

ЖУР – Жерела до історії України-Руси. – Львів, 1885–1900. – Т. 1–4.

ЙМ – Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики : Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів. – К. : Наук. думка, 1965. – 354 с.

Мар. – Марусенко Т. А. Матеріали к словарю украинских географических апеллятивов (названия рельефов) / Т. А. Марусенко // Полесье. – М. : Наука, 1968. – С. 206–255.

Мор. – Морошкин М. Я. Славянский именованослов или собрание славянских личных имён в алфавитном порядке / М. Я. Морошкин. – Спб., 1867. – 213 с.

СИЭ – Советская Историческая Энциклопедия / [гл. ред. М. Жуков]. – М. : Советская энциклопедия, 1974. – Т. 15. – 510 с.

Тр. – Трійняк І. І. Словник українських імен / І. І. Трійняк. – К. : Довіра, 2005. – 509 с.

Туп. – Тупиков Н. М. Словарь древнерусских личных собственных имён / Н. М. Тупиков // Записки отделения русской и славянской археологии русского археологического общества. – Спб., 1903. – Т. 6. – 857 с.

Фр., Гн. – Франко І. Квестіонар для збирання місцевих переказів / Іван Франко, Володимир Гнатюк // Хроніка НТШ. – Львів, 1907. – Вип. 4. – № 32. – С. 1–18.

Худ. – Худаш М. Л. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімі утворення) / М. Л. Худаш, М. О. Демчук. – К. : Наук. думка, 1991. – 268 с.

AGZ – Akta grodzkie i ziemskie czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie. – Lwów, 1868–1935. – Т. 1–25.

Kum. – Kummerer Ritter von Kummersberg Karl. Administrativ Karte von den Königreichen Galizien und Lodomerien. – Wien, 1855.

SG – Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa, 1880–1902. – Т. 1–15.

Sk. – Skorowidz gminny Galicyi. – Wiedeń, 1907. – 1023 s.

SSNO – Słownik staropolskich nazw osobowych / [pod red. i ze wstępem W. Taszyckiego]. – Wrocław etc., 1965–1985. – Т. 1–7.

ŹDŹ. – Źródła dziejowe. – Т. XVIII. Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. – Cz. I. Ziemie ruskie. Ruś Czerwona. – Warszawa : Skład główny u Gerberta I Wolfa, 1902. – 252 s.

Джерела фактичного матеріалу

Фр. – Франко І. Зібрання творів : у 50-ти т. / Іван Франко. – К. : Наук. думка, 1976–1986.

Котович Вира. Малая родина Ивана Франко: ономастический и лингвокультурологический аспект. В статье в контексте экспликации ономастического и лингвокультурологического кодов проанализированы оним «Нагуевичкого цикла». Рассмотрено значение антропонимов Франко, Кульчицкая, Иван, ойконимов Нагуевичи, гидронимов Радичивка, Збор, Бар, оронима Дил, микропонимов Гостиславле и ряда других микропонимов села Франко. Подтверждено мнение, что оним представляет собой микротекст, расшифровка которого демонстрирует не только важную лингвистическую информацию, но и культурологические основы собственного имени.

Ключевые слова: антропоним, ойконим, гидроним, ороним, микропоним, Иван Франко, ономастика, лингвокультурология.

Kotovysh Vira. Little motherland of Ivan Franko: onomastic, linguistic and cultural aspects. In the article in context explication onomastic and linguistic and cultural codes analyzed onyms «Nahuyevychi cycle». The considered meaning anthroponyms Franco, Kulchytska, Ivan, oykonim Nahuyevychi, hydronyms Radychivka, Zbir, Bar, oronim Dill, microtoponim Hostyslavlye and several other microtoponyms Franko village. Confirmed the view that onym is microtext. The deciphering which demonstrates not only essential research information but also principles cultural-logical own name.

Key words: anthroponym, oykonim, hydronyms, oronims, microtoponyms, Ivan Franko, onomastic, linguistics and culturology.